

He Muka

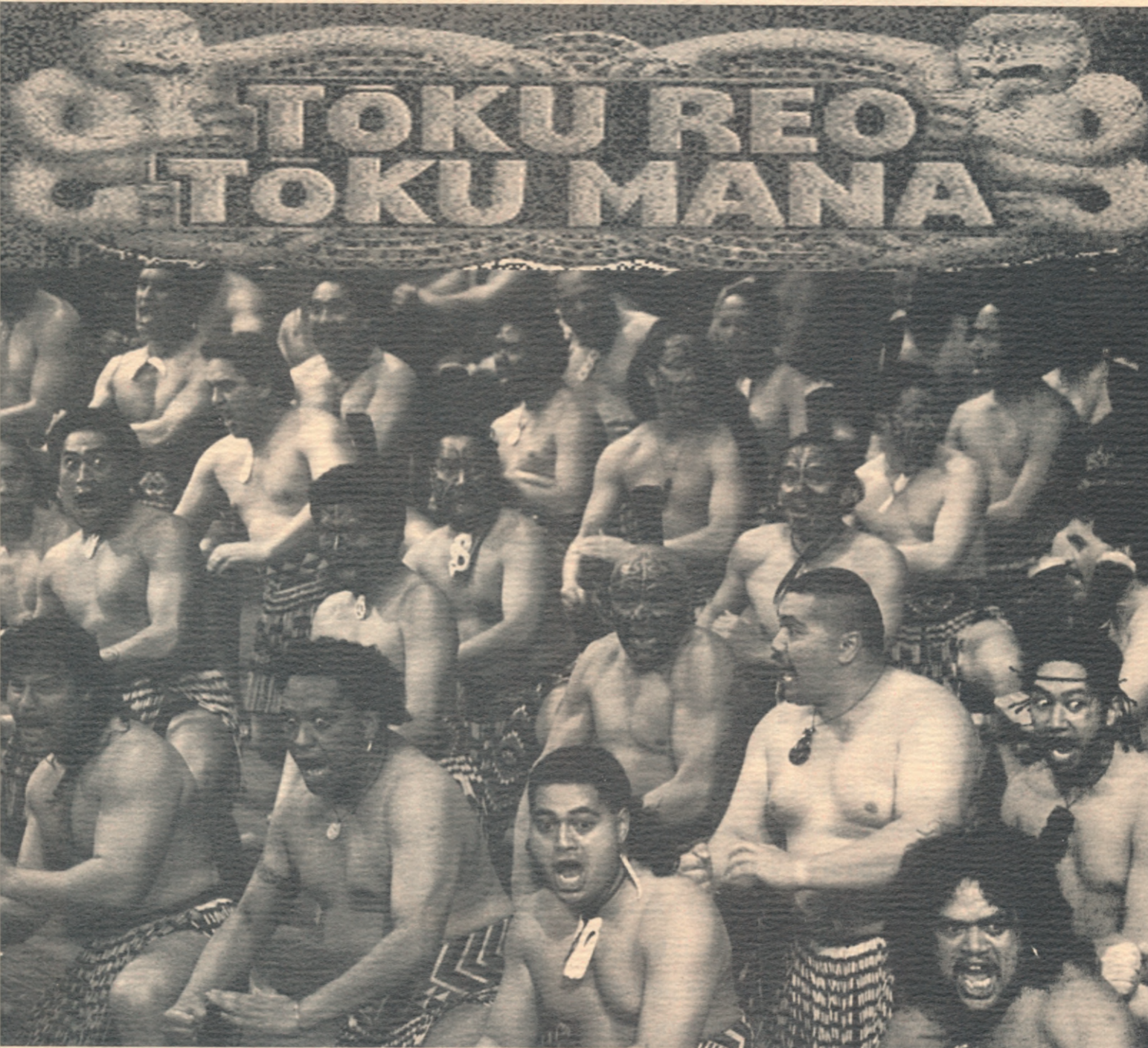
HE PITOPITO KŌRERO NĀ TE TAURA WHIRI I TE REO MĀORI

Putanga 8(3)

Kōanga 1995

ISSN 0114-6017

Kātahi anō ka tū ki te atamira kotahi ngā kapa toa o te motu pēnei i a Waka Huia, i a Ngāti Rangiwehehi, i a Waihirere me Te Rōpū Manutaki. Kitea ana te tika o tā ō tātou tīpuna i kī ai, arā, ki te whakakotahi i runga i te whakaaro kotahi, kei hea kē mai te puehu ka tutū, te ihi ka puta. Puta ana ngā kupu whakamiha

a te hunga i māngari ki te whai wāhi atu ki tēnei pō whakahirahira.

E koutou, e ngā kapa toa o te motu, i hau ai ngā rongo o Te Taura Whiri i a koutou, tēnā rā koutou katoa i roto i ngā mihi mutunga kore.

HE TAONGA TE REO

Ko Antonina Peni o Tahiti

TE KURA REO A TE TAURA WHIRI KA TŪ KI WAIMĀRAMA A NGĀ RĀ O TE 14-19 O KOHI-TĀTEA 1996

Kua tata atu anō ki te wā ki a māwhitiwhiti, kua mawhiti anō te haere ki roto o Tākitimu waka, ki reira rumaki ai i te wairua ki tō tātou reo Māori, ki reira anō hoki rumaki ai i te tinana ki te au hāro o Waimārama. E te tī, e te tā, me tae mai he kōrero i mua i te paunga o Whiringa-a-rangi kia wātea ai te toru wiki ki te whiriwhiri, ki te whakariterite tahi ki te marae e tū ai tēnei o ngā kura o Te Taura Whiri. Whakapā mai ki a Wareko Te Āngina, ā, māna koutou e arahi haere e uru mai ai koutou ki tēnei o ngā kura.

LEO PASIFIKA

I tū te tuawhā o ngā hui a tēnei rōpū ki Te Whanga-nui-a-Tara nei i te 7 ki te 11 o Here-turi-kōkā. Ko ngā manuhiri i pae mai nō Hawai'i, nō Tahiti, nō Rapanui, nō Rarotonga, nō Hāmoa taha Amerika, nō Hāmoa ki Aotearoa, me Niue. He nui ngā take i whakahaeretia, ā, i te hikinga o te hui ka puta te reo powhiri o Tahiti kia tū te hui tuarima ki reira ā te marama o Poutū-te-rangi 1997, hei whakanui i te rua rau tau o te taunga atu ki reira o te Rongo Pai.

Ko Ngāhina Te Uira(Waikato) rāua ko Winston Pukoki o Tahiti

Ko Te Wharehuia Milroy rāua ko tētahi o ngā wāhine ātaahua o Hawai'i

I tae atu te hunga o Leo Pasifika ki te mātakitaki i ēnei tama toa i "Tōku Reo Tōku Mana"

45c
**HE TAONGA
TE REO**
1995 A CELEBRATION OF MĀORI LANGUAGE
PHILATELIC BUREAU
WANGANUI NZ
3 MAY 1995

70c

80c

**HE TAONGA
TE REO**
1995 A CELEBRATION OF MĀORI LANGUAGE
PHILATELIC BUREAU
WANGANUI NZ
3 MAY 1995

\$1.00

\$1.50

**HE TAONGA
TE REO**
1995 A CELEBRATION OF MĀORI LANGUAGE
PHILATELIC BUREAU
WANGANUI NZ
3 MAY 1995

\$1.80

NGĀ PANE KUINI HOU

E ono ngā pane kuini hou kua whakaterā e NZ Post hei whakanui i te Tau o te Reo Māori.

Nā Brian Gunson (Ngāti Toa, Te Āti Awa, Raukawa) o Manu Kōpere ngā whakaahua e whakaatu ana i ētahi āhuatanga e pā ana ki te Reo Māori.

MAORI LANGUAGE YEAR STAMP ISSUE • New Zealand Post First Day Cover

Te Reo Hou e kōrerotia nei - *Me aha? - Nā te aha i pērā ai?*

E kī ana ngā tohunga o tēnei mea, te reo, ko te reo e kore e noho ki te āhua kotahi engari i roto i te wā ka rere kē haere. I whērā ai hoki nā te pā mai o ngā āhuatanga o te wā, o tētahi atu reo rānei, ki taua reo nei.

Waihoki, ko te reo Māori kua rere kē haere i roto i te wā engari ki a au nei he rere kē pai tētahi, he rere kē aha nei tētahi.

Tēnā, kia tahuri ake nei au ki te whakamārama i tāku e kōrero nei.

Mai i te taenga mai o Pākehā ki waenganui i a tātou i pakangatia rātou e tātou, i moea rātou e tātou, i whakaparanga tātou ki a rātou, i whakahoahoa atu tātou ki a rātou, i mahi tahi atu tātou ki a rātou, ā, i roto i ērā āhuatanga katoa ka pā mai tō rātou reo ki tō tātou, ā, me te aha anō riro ana i tō tātou reo ētahi o ā rātou kupu me tā rātou whakatakoto i te kupu, ā, riro ana i tō rātou reo ētahi o ā tātou kupu.

E mārama ana tātou i taea e ō tātou tīpuna te tiki atu te kupu a te Pākehā, ka whakamāori, ka whai tonu rānei i te whakahua Pākehā engari ko ngā pū kia hāngai ki ō te reo Māori pū, arā, pēnei i :

hūmeka	-	cobbler
taewa	-	Styver
rīwai	-	Levi
moni	-	money
ture	-	torah
paute	-	spout

Engari mena he kupu tonu tā tātou i rite ki tā te Pākehā te tangi i tīkina atu i reira te kupu pēnei i :

pukapuka	-	book	-	lungs
kapa	-	penny, copper-	-	line, rank, shake of the hand in haka
huka	-	sugar	-	snow, frost
rori	-	road	-	stupid
toa	-	store	-	warrior, brave, victorious
whara	-	fellow	-	injured

Anei ētahi o ā tātou kupu kua riro i te Pākehā :
mana

hāngi

tangi

pakaru (me tā te Pākehā anō whakahua)

kai

Ko te rere kē noa ko ētahi o tātou kei te whai i tā te Pākehā whakatakoto i te kupu pēnei i ēnei :

E tatari ana au mō te pahi

E tono ana au mō te mahi

tē kī kē ai,

E tatari ana au i te pahi

E tono ana au i te mahi

Atu i ēnei pōhēhē o runga ake nei ko ēnei tino pōhēhē e puta mai nei i ngā waha o ā tātou tamariki :

He aha tēnei mō?

Kua horoi koe? Āe, kua

Kei a koe he tamariki?

Engari ko ēnei pōhēhē i puta kē mai i te waha o te kaiwhakaako,

Rānei he āporo

Kua haere koe hoki

He aha ai koe i haere?

Pea kāore ana moni kē

Ka taea e ia ki te haere

Kāore ia e taea ki te haere

Nā, kua eke tēnei ki te wā, e tātou kaiwhakaako mā, kia whakatikatika mārika anō i a tātou ka tahuri atu ai ki ā tātou tamariki.

Koia nei taua reo hou, reo pōhēhē rānei e kōrero nei au. Nā te mea e mārama ana te tikanga o te kōrero me waiho rānei ki tērā me whai tonu rānei kia tika te kōrero? Ko tāku hoki e tino mōniana nei kei noho tangata whenua ko te whakatakoto pōhēhē ki roto i te tangata, ā, ka porowhīua ki rahaki ko te whakatakoto tika! Inā whērā he mate nui tō tātou, e kare mā e!

Aua atu, kua tahuri tonu mai ōna tino mutunga kē mai nei o te kore mōhio ki konā whakatumatuma mai ai, kī mai ai ki te hunga nō rātou ake nei te reo, ā, i whāngaia mai koia te reo tuatahi, anei kē, arā kē. Ō rātou hamuti, e hika e!

Kua tau nei tātou ki te ripa tauārai ko rātou me tō rātou reo rere kē, pōhēhē noa iho nei kei tetahi taha, ā, ko te hunga matatau, ahakoa reo tuatahi, reo tuarua, kei tētahi taha. Āe rānei me tū mai he kaiwawao hei whakatau i te āhua o te riri me waiho noa iho rānei ki konā takahi ai tēnā i tōna ara, tēnā hoki i tōnā?

Ko tāku e whakatāuteute nei ko tō tātou warea kē ki te tātā, ā, me te aha anō ka noho noa iho ki tērā āhua

tē kimi kē ai i tahi rongoā - mena rā he rongoā.

Nā, koirā pea te wāhi ki a koutou - ko koutou nā hoki kei te pae o te riri, kei te mura o te ahi, ā, ko te whakatau mā koutou ko te ahi rānei me tīnei, ko te ahi rānei me tūtakitaki kia mura tonu ai, ahakoa pūrēhua noa iho nei, ahakoa whitawhita rānei.

Tērā pea ko te tūtakitaki rā i te ahi ko te tuku i te reo kia maringi noa mai ahakoa tau kē atu ki tua o tāwauwau, ahakoa kotiti, ahakoa tino hē nei. E kī ana tēnei hunga engari te ngaringari i te tino kore rawa atu nei.

Ko te whakatau kē mā koutou, āe me tuku a hē ki tāna me aha kē rānei. E mōhiotia ana hoki i te wā e ako ai te tangata i te reo ka pēnei i te tamāroa nei ka ngōki anō i te tuatahi, ā, nāwai, nāwai, ahakoa te hūrori, te hīrori, kua tika te tū, kua pai te hīkoi, kua pakari engari e eke ai ki te karangatanga pakari me noho anō ōna kaipoipoi, kaiārahi, kaipenapena, kaiwhakatauirā i te tika, i te taha kia taea ai te kī, nā kua mārō te haere.

Nā, ko te kōrero mō te tīnei, mō te whakaweto, mō te whakapoko, mō te whakapirau kei te āhua tonu o tāu ake kupu o tōu ake reo i te ahi, ko tērā o te whakatika, o te whakatika kia tika rā anō mai i te kaikōrero. Ka mutu, ko taua whakatika e whai kē ana i tā te hunga matatau whakatakoto. Kei konā anō ōna tāngata e kī ana he aha te hua o te waiho i te reo kia hē tonu mai tē whakatika kē atu ai? Ko Timoti nei tētahi o taua hunga rā.

Ko ōna whakatōngā anō kei te kī inā hiahia te hunga kia tukuna tēnā kia whakaputa i tāna i āhei ai, ahakoa piki, ahakoa heke, he aha kē tātou i aro ai ki te whakatika atu engari tukuna kia kotiti, tukuna kia hē. Kaua noa iho tātou e whakapeto i ō tātou kaha, ko tātou e mārāma ana ki ā tātou kōrero, ko rātou ki ā rātou, ā, i te mutunga iho kua kore noa iho i aro i ngā tīpuna ngā kōrero atu a ā rātou mokopuna. Kei hea kē te tōtara wāhirua i tua atu i tērā? Nō wai te reo hei whāinga, nō ngā tīpuna, nō ngā kaiwhakaako rānei e hē nei te reo?

Ahakoa ko wai kei hea e tū mai ana ko te pātai nui tonu, ka pēhea kē te reo? Kāore ia ōna ake mana, ōna ake mauri e tika ana kia puritia? Mā te tangata rawa e kōrero e puta ai ērā āhuatanga?

Ko te hunga tūtakitaki ahi nei, i wā rātou nei hoki, e tohe mai ana i tā te kūare titiro ki te kaupapa, ā, ko te hunga tīnei ahi nei he titiro kē mai i tā te matatau titiro. E kore rawa atu hoki ahau nei, a Timoti nei, e whakapono ko te tōmina o te kaikōrero kia noho tonu mai i tā te kuare noho engari e hiahia kē ana kia ekea ōna taumata, ā, noho rawa ake ki tōna paepae, tū rawa mai rānei i te ama o tōna whare, kua kitea te āhua o te whakatakoto kupu i tua kē noa atu o te kōrero kai paipa noa iho nei.

Ki a au nei ka kaha ake te mōhio o te tangata ki te reo

ka kaha kē atu tōna mōhio ki tāna kāore i mōhio ai! Inā kore, ā kāti, e taea tēnā te aha?

E whai nei tātou kia riro ko te reo Māori te reo whakaako i ā tātou tamariki, ā, me taku taunaki i tēnā whakaaro engari ko te kaiwhakaako kei noho tonu ki taua taumata e mākohakoha ai, e māhorahora ai te noho tē piki tonu ai, tē piki tonu ai kia ekea rā anōtia a tāpuhipuhi.

Kua kitea i roto i ngā tau mai i te huatakitanga o ngā kura kaupapa Māori e uaua ana ki te nuinga o ngā kaiwhakaako te whakawhānui, te whakahōhonu, te whakapiki i te reo o ngā tamariki kei mua i ō rātou aroaro. He aha ai? Nā te mea kāore noa iho i roa kua eke tonu te mōhio o te tamaiti ki tō tōna kaiwhakaako, ā, kua mate ki te noho tonu i reira i te korenga o te kaiwhakaako e āhei ki te neke ki paku kō atu. He tino mate nui tēnei, ā, mā konei te reo e kore ai e eke, e kore ai hoki e whānui atu te kōrerotia ahakoa he aha te kaupapa.

I konei kua rere taku pātai ki a koutou he aha tēnei kīrehe e kīia nei he mātauranga Māori? He kupu ēnei e kaha ana te kōrerotia, e kaha ana hoki te whiua haeretia. He aha nei tōna tino whakamāoritanga?

Āe rānei ko te mātauranga e pā ana ki ngā āhuatanga Māori, āe rānei ko te mātauranga e whakaakona ana ki te reo Māori, āe rānei ko te mātauranga o te Māori ki ngā āhuatanga katoa, he aha kē rānei? Ehara tāku i te ui makihoi, whakateka rānei, engari he tino whakamatemate kē nei nōku kia tau mai he māramatanga ki a au, kia paku hinātore noa mai rānei.

I whiua ai e au taku pātai, menā ko te mātauranga ki te reo Māori, he maiki nui tō tātou menā e rite ana ngā kaiwhakaako ki tāku e whakapae nei i runga ake nei.

Ko tōna tino rongoā ko te whakarite i tētahi wāhi mā reira e whakangungu mai ngā kaiwhakaako kia puta mai ai e tino matatau ana ki te reo ahakoa rere te wairua kōrero ki hea, e tino matatau ana anō hoki ki te taha whakaako, ki ōna āhuatanga e uru ai te hīkaka, te kamakama, te hiahia ki roto i te tamaiti ki te ako, e tino matatau anō hoki ki tāna, ki tā te kaiwhakaako, i whakaako ai. Inā kore ēnā āhuatanga i roto i te kaiwhakaako ka tau pāraharaha te kaupapa, ā, ahakoa pēhea e kore e whai hua.

E tino mōhio ana tātou katoa e ikapahi nei e ū ai te waka e hoea nei i tēnei wā i te au miha o te kūare, o te tino kore mōhio nei, ki uta, me mātua whakangungu ngā kaiwhakaako. E taea ai hoki tērā me tōtika mai anō hoki te hunga whakangungu ā-reo, ā-kaupapa, ā-taha whakaako.

I tēnei wā nei kāore i te eke nā reira whakatūria he wāhi kotahi heoi anō tāna mahi he whakangungu i te hunga hiahia ki te whakaako i roto i ngā kura e Māori nei te reo kawē i ngā kaupapa.

He take nui tēnei, ā, kua roa rawa tātou e takahi ana i te ara hē, noho kē ana ko ā tātou tamariki te papa. Ko te reo puta mai i tōu waha te reo ka puta mai i ō rātou. Tēnā koa, āta whakaarotia mai tēnei kōrero āku, ka hē mai i a koe, ka hē mai i a rātou, ka tika mai i a koe, ka tika mai i a rātou.

Ko te wāhi whakangungu nei, hei aha noa iho i tirohia ai nō tēhea iwi ngā kaiwhakangungu engari tirohia ko te taha matatau ki te reo, matatau ki te whakaako i te tangata, āhei hoki ki te whakaoho i te wairua pākiki o te tamaiti.

Kua noho tonu mai ko ō tātou iwitanga hei whakakōpekapeka i te kaupapa tē tuku kē ai i te kaupapa kia angī te neke whakamua.

E tika ana kia maimoatia te reo o tēnā iwi, o tēnā iwi engari waiho tēnā mā ngā iwi ake hei whakatau pēhea, pēhea. Ko tā tēnei whakahaere he whakaako kē i te tika o te whakatakoto i te kupu, o te whakaako i te tangata.

Tērā pea, kia kotahi tau e titiro ana i te reo, ōna rerenga, ōna taunga, ōna pikinga, ōna hekenga, ōna whakanikonikotanga, ōna whakatiketiketanga, ōna pātaritaritanga, ōna whakamārietanga. Kāore e ū ki roto i te tangata ēnei āhuatanga katoa i roto i te tau kotahi engari menā e rima rā ana i te wiki, e waru hāora i te rā ā eke noa te tau e, kei whea kē mai te mātauranga ki te reo ka riro mai i te tangata.

Mā ngā mahi o ngā tau o muri mai e whakaū, ā, puta rawa ki te whaiao, ki te ao mārama kātahi nā te tangata mōhio. Ko au e whakaaro ana kia whā tau tēnei whakangungutanga ā, me whakawhiwhi tohu i te tutukitanga e rite ana ki ō te whare wānanga te whai mana.

Kua roa tātou e kī ana anei tātou te whakawherewherea nei. Kāti te whakapae noa engari tahuri, takatū mai mā tātou kē hoki e ora ai tēnei reo ehara kē mā tauwi. Ko tā tātou kē he whakapono, he ū ki te kaupapa, inā kore he aha kē tā tātou e hui nei i te rangi nei?

Ko te mea kē hei whakaturuma mā tātou, mā tātou kaiwhakaako nei, he aha te momo reo e hiahiatia nei kia ū, kia ita ki roto i ā tātou tamariki hei kawē mā rātou i runga i te tika, i te pono ā te wā ki a rātou.

E ora ai tēnei reo me nui ake ngā kaikōrero, me whānui atu ngā kaupapa e kōrerotia ana ki te reo, ā, me kōrero te reo i ngā wā katoa, i ngā wāhi katoa. Nō wai te hē e kore nei e kōrerotia tēnei reo? Nō tātou tonuahakoa pēhea te rere o te whakapae, o te kimi take karo i te wero, i te mutunga iho nō tātou anō tō tātou mate nā reira mā tātou anō te rongoā e kimi. E mārama ana te rongoā, ko te kai kē i taua rongoā kia ora ai, koirā kē te mate. Whakatenetene ana te nuinga o tātou ki te kai, ā, me te aha anō e mate nei, e mate nei.

Ko te pakirehua nui o roto i a au he aha rā tātou i tuku

ai kia pēnei rawa te kaha o te ngaro o te reo kātahi anō ka pōnānā ki te whakaora ake? Nā ngā whakakōnuka, nā ngā whakatūaho o te ao Pākehā, nā te aha kē rānei? He tino pātai tērā hei pātai anō mā tātou nā te mea hoki kai noho tātou ka tuku kia pērā anō tō tātou whēkikitia mai e tauwi me tōna ao, i kī ai tērā kaumātua rongonui, a Tā Apirana Ngata, i roto i tētahi o ana waiata,

Nā te ao āna hanga

Kia raru noa ko au

Āe, kua roa tātou e noho ana i te raru engari kua hoto te ihirangi ā, kua kotahi te waihoe. Ko te tāpara, ko te matanā kei te mārama, ko te whakatutuki kei te mārama nā reira okea ururoatia!

E ai ki ngā tohunga tirotiro reo ka motu ana te mekameka uaua ana tērā te tūhono anō, ā, ko te whakamārama o tērā kōrero anei; ki te kore te reo e heke mai i tētahi whakatipuranga ki tō raro iho, engari ki tō muri kē mai ka raru tēnei mea te reo kua riro hoki mā te whakatipuranga kāore rā i whiwhi hei whakapōrearea te whakatipuranga i whiwhi.

Nō reira ko tāku ki a tātou ko tēneiatu i a tātou ki ā tātou tamariki, atu i a rātou ki ā rātou, haere ake nei, haere ake nei.

E mihi ana au ki ngā kaumātua e kaha nei te whakaako i ā rātou mokopuna engari ka pēhea ngā mātua o aua tamariki? Kei reira te mate, te motunga o te mekameka e kōrerotia ake nei.

Kāti, kua rere rā a kupu ki takiwā rere ai, ā, hei ā kō ake nei roharoha iho ai ā tau noa ki te whenua. E kī ana te whakatauki,

E tata tapahi, e roa te whakatū,

arā, e māmā ai te mahi me roa tonu e ako ana.

Nā reira e koutou e ngā mātanga, tēnei rā tō tātou reo tāukiuki te kōrerotia nei nā te mea ki a au he wāhanga nō roto i te mātauranga Māori e kōrero nei tātou.

Anei a tau 2000 e rokomahuta ake nei i tōna pae, ā, ka pēhea rā tō tātou reo ā te rautau hou? Ko ‘hau e whakapono ana ka ora tonu, ko ‘hau e whakapono ana e kore rawa e pērā rawa te rere kē inā ū tātou ki te tika, ki te pono, ko ‘hau e whakapono ana tau 2050 rawa ake kua whānui te horapa o o te reo, ā, ko ‘hau e whakapono ana inā whakaaetia tātou kia hoki wairua mai ā taua tau ka kōtore whererei tātou!

He inoi, he tono ki a tātou kei waiho e tātou ko ō tātou reo e iheuheu ai tātou tē waiho kē ai mā reira tātou e paihere i runga i te whakaaro kotahi, arā, ko tō tātou reo tūāuriuri, whāioio kia kaua e ngaro i tā te moa ngaro engari kia ora mō ake tonu atu kia taea ai te kī pai aha! hā! Kua eke panuku, kua eke Tangaroa, kia haere mai te toki, haumi e, hui e, tāiki e!

Tihē mauri ora!

I TĒNEI, TE AO MATANGURUNGURU

Inā tata nei, ka hoki atu au i te mahi ki taku koroua whare, ka noho, ka mātaki i te haora e whakaaturia mai ai ngā pūrongo o te ao. Ka whakaatuna mai ko ngā kino o ngā pakanga pākaha e ngunguru mai ana, e haruru mai ana i tāwāhi, me te mahi a te kuia, te koroua, te wāhine me te tamariki, e takahi ana i te mata o te whenua, inā rā, kua pau katoa ō rātou kāinga i te ahi me te aha noa iho o tēnei mea, te pakanga. Kātahi ka whakaaturia mai ko tētahi kuia kua tino kaha nei te kūherehere o te kanohi, he kanohi tēnei kua hāua mai e te tini a Tāwhirimātea. Ko ngā ringa o te kuia nei, kua neke noa atu i te ringa raupā, kua nunuke katoa ngā monamona i te pukumahi. Kua kore te kuia nei e makere i tō rātou waka, i te taumaha hārukiruki o te wairua. Ko ana hoa katoa kua makere, engari a ia, kua kore e toe tētahi paku kaha, kua kore e taea tētahi atu mātūrunga roimata. Heoi anō tāna, he noho i tana waka me te whakawhirinaki ki tana wāhi noho, ka titiro māhoi, ka pao te kanohi, ko wai ka mōhio ki whea. Engari te mea e mōhio ana au, me he kauae tehe, nōku tonu pea tēnā kuia.

Nā i tēnei rā, haere matangurunguru atu ana au ki te mahi, hoki matangurunguru atu ana ki te kāinga. Ko te ua makerewhatu tēnā. Ko te pōhēhē ka hake te tuarā i te taumaha o te mahi tēnā. Ko te mau ōku i te mātotorutanga o te waka i te ahiahi tēnā. Ko te makariri o te whare i te hokinga atu tēnā.

Ka anga taku titiro ki te pakitara o taku whare, e iri mai ana ngā kauae tehe kuia ōku, kua nehe noa atu te whatungarongaro, kua pōpōroa ki te Poho o Rehua. Ka pātai te ngākau, i pēhea rā koutou i roto i ngā matangerengere, ngā kawē a riri o tō koutou nā wā? Kātahi au ka whakaaro ki tētahi ruri a Alice Walker i tuhia ki te reo Pākehā, ā, ka haria mai kia whakamāoritia e Te Taura Whiri. Whakamā tonu atu au i aku kutukutu ahi. Arā kē te tangata māna te whakangutungutu, ko te kuia e noho puku mai rā i tana waka. Heoi anō, ka whakamāoritia te ruri rā, ā, anei e whai ake nei.

I tēnei, te Ao Matangurunguru

*Inā aro ana te tangata ki ōna tūpuna,
e whakapono ana ia ka taea ia te
whakapapa*

ki te ao o nehe, tērā pea

ki ngā atua rā anō.

*Kia kua tātou e wareware ehara ko
tātou*

*ngā tuatahi ki te rongo i te tutūnga o
puehu,*

*te pirau o parekura, te rau o aroha
me te ngau kino o mate.*

*Neke noa atu te pā kino mai o ēnei
ki ō tātou tūpuna.*

*Ahakoā ngā mamae, ngā pouri e rongo
nei*

*tātou i tēnei, te wāhi kanohi ora ki a
tātou,*

*ki te kore e kapoina atu te hau o ora,
e whāia atu rānei a whai kiko, me pēhea
e whai hua ai ngā maringi toto,*

ngā maringi werawera

me ngā maringi roimata o ngā tūpuna?

Auē taukuri ē,

e noho kanohi ora nei ko tātou.

Ko Timoti Kāretu rāua ko Pita Sharples i te whakaaturanga "Tōku Reo Tōku Mana

TŌKU REO, TŌKU MANA

PUKATONO MŌ NGĀ RAUEMI A TE TAURA WHIRI

Tēnā koa tonoa mai kia:

☐ x <i>Ngā Whatiwhatinga 1</i> (1991, 36 whārangi)	@	10.00	_____.
☐ x <i>Ngā Hākinakina 1</i> (1990, 33 whārangi)	@	5.00	_____.
☐ x <i>Ngā Hākinakina 2</i> (1991, 27 whārangi)	@	5.00	_____.
☐ x <i>Māori for the Office</i> (1990, 32 whārangi)	@	6.00	_____.
☐ x <i>Mānuka takoto, kawea ake!</i> (whakaahua, 1992)	@	5.00	_____.
☐ x <i>Tōku reo, tōku ohoo</i> (whakaahua)	@	5.00	_____.
☐ x <i>Me ū, Māori mā!</i> (whakaahua)	@	5.00	_____.
☐ x <i>Apirina Ngata</i> (whakaahua)	@	5.00	_____.
☐ x <i>He Muka</i> (pānui whakamōhio)		<i>kāore he utu</i>	_____.

TE KATO (Kei roto te tāke hokohoko i ēnei utu katoa)

\$_____.

Ingoa: _____

Kāinga noho: _____

Waea: () _____

TE TAURA WHIRI I TE REO MĀORI
POUAKA POUTĀPETA 411 TE WHANGA-NUI-A-TARA
WAEA: (04) 4710-244 WAEA-WHAKAAHUA: (04) 4712-768